

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української мови

Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Українська мова (у професійному спілкуванні), українська
Викладач	Шеремета Наталія Петрівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови
Профайл викладачів	http://um.kpnu.edu.ua/sheremeta-nataliia-petrivna/
E-mail:	sheremeta@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=754
Консультації	Консультації проводяться щовівторка і щочетверга, упродовж семестру о 14.30; групові або одноосібні

Анотація до курсу

Програма вивчення навчальної дисципліни «Українська мова (у професійному спілкуванні)», укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого бакалаврського рівня вищої освіти «Реклама та зв'язки з громадськістю» галузі знань 06 Журналістика, спеціальності 061 Журналістика, передбачає вивчення сучасної української мови на різних її структурних рівнях як системи систем, засіб творчого освоєння світу і знаряддя якнайповнішого самовираження особистості; вироблення навичок мовленнєвої діяльності журналіста з нормативних позицій.

Мета та завдання курсу: поглиблене пізнання фонетичного, лексичного, граматичного складу української мови, усвідомлення тенденцій у функціонуванні їх на сучасному зрізі, а також вироблення у студентів умінь і навичок послуговуватися одиницями цих рівнів при підготовці пресових, аудіо- та візуальних матеріалів різних жанрів; формування усвідомленої висококультурної національно-мовної особистості журналіста.

Формат курсу

Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання у системі [MOODLE](#), консультування може бути очне (offline / facetoface) або дистанційне (online).

Результати навчання

Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 11 Здатність спілкуватися державною мовою
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	ПРН 11 Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою

Очікувані результати навчання з дисципліни
знання

- особливостей і норм української літературної мови на всіх рівнях;
- комунікативних особливостей літературної мови відповідно до умов і завдань комунікації;
- техніки усного та писемного мовлення;
- фонетичних та лексичних засобів впливу на людей;
- характеру граматичних категорій і граматичних значень у морфологічній системі української мови;
- закономірності синтаксичних зв'язків і семантико-синтаксичних відношень у системі української мови, чітко усвідомлювати ролі та функції членів речення у кожній частині мови;
- теоретичних засад культури мовлення з погляду фонологічної будови слова, морфологічної його структури та характеру синтаксичних зв'язків і семантико-синтаксичних відношень у межах словосполучення, речення, фрази, тексту;
- методики пропагування норм української літературної мови.

УМІННЯ

- уміння співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасних мас-медіа, втілювати нові методичні ідеї у практику вивчення предмета;
- комплексно послуговуватися нормами української літературної мови;
- ефективно застосовувати комунікативні властивості літературної мови у процесі формулювання одиниць комунікації;
- правильно й доречно використовувати лексичні й фразеологічні одиниці української мови; враховувати й уміло застосовувати контекстуальні відтінки лексичних значень слів; розрізняти і грамотно використовувати тропи, такі лексико-семантичні явища, як багатозначність, омонімія, паронімія, синонімія;
- вправно володіти засобами українського словотвору, відмінювати слова, що належать до самостійних частин мови, орієнтуватися у варіантних випадках словозміни, правильно використовувати форми слів відповідно до граматичних категорій роду, числа, відмінка, особи, часу та ін.;
- відповідно до стилю та комунікативного завдання складати різні синтаксичні конструкції. Інтонаційно та пунктуаційно оформлювати їх.
- складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку;

НАВИЧКИ

- застосовувати різноаспектні мовні засоби в усній і писемній мові з урахуванням умов і завдань комунікації;
- продукувати різноманітні мовні факти відповідно до вимог жанрово-ситуаційних різновидів певного стилю;
- сприймати, відтворювати, редагувати тексти публіцистичного й офіційно-ділового стилів;
- пропагувати норми української літературної мови, знаходити засоби протидії спотвореній мові або суржику.

Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Освітньо-професійна програма, галузь знань, спеціальність	Реклама та зв'язки з громадськістю 06 Журналістика 061 Журналістика
Рік навчання / рік викладання	перший / 2019-2020
Семестр вивчення	другий
нормативна/вибіркова	нормативна (професійної підготовки)
Кількість кредитів ЄКТС	6 кредитів ЄКТС
Загальний обсяг годин	180 год.
Кількість годин навчальних занять	72 год.
Лекційні заняття	32 год.
Практичні заняття	40 год.
Самостійна та індивідуальна робота	108 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен

Пререквізити курсу:

курс безпосередньо розпочинає цикл комплексного формування мовно-комунікативної компетенції студента і пов'язаний з подальшим вивченням дисциплін: Практична стилістика, Текстознавство, Практикум з фаху, Техніка усного мовлення, Журналістська майстерність й ін.

Схема курсу Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма навчання			
	разом	у тому числі		
	лекції	практ. заняття	самостійні заняття	
Змістовий модуль 1				
ЗМІСТОВО-МОВЛЕННЄВІ КРИТЕРІЇ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ЖУРНАЛІСТА				
Тема 1. Державна мова — мова професійного спілкування.	12	2	2	8
Тема 2. Фонетичне членування мовленнєвого потоку.	10	2		8
Тема 3. Орфоепія і культура усного мовлення журналіста.	12	2	2	8
Тема 4. Лексика і лексикографія української мови.	16	2	4	10
Тема 5. Фразеологія і збагачення засобів вираження в журналістському тексті.	12	2	2	8
Тема 6. Активні словотворчі процеси в мові ЗМК.	12	2	2	8
Тема 7. Граматична норма. Іменник у журналістських текстах. Труднощі у вживанні форм прикметників та прислівників у мові ЗМК.	20	2	2	10
Тема 8. Числівники та займенники у мові ЗМК. Дієслівні граматичні категорії у журналістських текстах.		2	2	
Тема 9. Семантико-конструктивна і стилістична роль службових слів у тексті.			2	
Тема 10. Граматика. Словосполучення у журналістських текстах. Синтаксис і пунктуація простого речення.	24	2	6	10
Тема 11. Синтаксис і пунктуація складного речення. Синтаксис і семантика тексту як журналістського твору.		2	4	
Разом за змістовим модулем 1	130	22	30	78
Змістовий модуль 2				
ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ				
Тема 1. Спілкування як інструмент професійної діяльності. Майстерність публічного виступу. Риторика і мистецтво презентації.	10	2	2	6
Тема 2. Культура усного фахового спілкування. Форми колективного обговорення професійних проблем.	10	2	2	6
Тема 3. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації.				
Тема 3.1. Документація з кадрово-контрактних питань	10	2	2	6
Тема 3.2. Довідково-інформаційні документи	10	2	2	6
Тема 3.3. Етикет службового листування	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 2	50	10	10	30
РАЗОМ	180	32	40	108

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу може потребувати спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення: проектор та ноутбук/персональний комп'ютер для презентацій у форматі MS PowerPoint.

Політика курсу

При організації освітнього процесу студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до:

- [Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка;](#)
- [Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка;](#)
- [Положення про академічну мобільність студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;](#)
- [Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здабувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.](#)

Для успішного вивчення курсу необхідним є вивчення навчального матеріалу за кожною темою. Очікується, що студент відвідає всі лекції і практичні заняття курсу.

Студент має інформувати викладача про неможливість відвідати заняття і самостійно вивчити матеріал та виконати завдання - домашні й аудиторні.

Студент зобов'язаний дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Очікується, що студент візьме участь у всіх контрольних заходах (поточний контроль, модульний контроль, контроль виконання самостійної роботи, підсумковий контроль).

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Очікується, що роботи студента будуть оригінальними дослідженнями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування достовірності інформації є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Студенти заохочуються до використання актуальної літератури та важливих джерел.

Якщо у студентів виникають запитання, то вони можуть звернутись із ними до викладача. Викладач призначає консультації для роз'яснення незрозумілих питань, для складання пропущених занять, для перевірки виконання завдань самостійної роботи. Студенти можуть також звернутися на кафедру української мови за літературою, методичними рекомендаціями й іншими навчальними матеріалами.

Політика виставлення балів

Контроль якості підготовки фахівців з курсу «Українська мова (у професійному спілкуванні)» здійснюється відповідно до таких документів:

- [Положення про контроль якості підготовки фахівців Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;](#)
- [Положення про екзамени і заліки та порядок перезарахування навчальних дисциплін, визначення академічної різниці та її ліквідації при переведенні, вступі та поновленні студентів на навчання до Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;](#)

Критерії оцінювання результатів навчання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ (60 балів)					Екзамен (40 балів)
Навчальні заняття		Самостійна робота		Модульна контрольна робота	
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 1	ЗМ 2		
12	8	12	8	20 балів	40 балів

Рейтингова оцінка за навчальну дисципліну

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

Рейтингова оцінка за результатами поточної успішності є сумою рейтингової оцінки за результатами успішності на навчальних заняттях, рейтингового балу за самостійну роботу і

рейтингового балу за результатами МКР.

Рейтингова оцінка за результатами успішності на навчальних заняттях обраховується за формулою.

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичному занятті – 12 балів (за умови виконання всіх різновидів роботи, передбачених планом практичного заняття).

При оцінюванні рівня знань студента аналізу підлягають:

- ♣ характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- ♣ якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ♣ ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- ♣ рівень вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- ♣ досвід творчої діяльності;
- ♣ умінь виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези.

Студенту, що не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчального заняття, в журналі обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів. Студент, знання, умінь і навички якого на навчальному занятті за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався і має академічну заборгованість за результатом поточного контролю.

Поточну заборгованість, пов'язану з пропуском заняття, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен зліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). У разі невиконання цих умов студент вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю (навчальні заняття).

Самостійна робота

Індивідуальне пошукове завдання студента передбачає самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизацію, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи.

Контроль за самостійною роботою відбуватиметься за допомогою різних видів робіт (опитування на практичному занятті, перевірка конспектів, тестування, співбесіда), які охоплюватимуть всі питання, винесені на самостійне опрацювання. Контроль за виконанням індивідуально-дослідної роботи здійснюватиметься під час захисту виконаних студентами індивідуальних навчально-дослідних завдань.

При оцінюванні самостійної роботи буде враховано:

- ♣ достатність роботи з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються;
- ♣ умінь добувати інформацію з різноманітних джерел;
- ♣ креативність у доборі матеріалу і його описі;
- ♣ робота з комп'ютерною технікою, системою Internet .

Змістовий модуль 1		
ЗМІСТОВО-МОВЛЕННЄВІ КРИТЕРІЇ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ЖУРНАЛІСТА		
(12 балів)		
№ з/п	ЗАВДАННЯ	БАЛИ
1.	Ознайомтеся із аналітичним оглядом-презентацією «Становище української мови в Україні в 2019р.» (URL: http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/97860/Stan_ukrajinskoji_movy_Shorichnyj_monitoring_pisla_splesku?a_srt=2) на основі даних соціології, статистики, моніторингових та аналітичних досліджень у цифрах і фактах за минулий рік і прокоментувати динаміку мовних процесів в Україні. Доведіть конкретними прикладами, що нинішні мовознавчі змагання є джерелом самовизначення сьогочасних українців. Прокоментуйте власне ставлення до них.	1
2.	Складіть казку або колискову. Доведіть, що прикметники суб'єктивної оцінки є самобутньою прикметою української мови та засобом вираження української ментальності.	1

3.	Напишіть гумореску « <i>Не порозумілися</i> ». Продемонструйте розбіжності у називанні часу та часової перспективи носіїв української та російської культур.	1
4.	За поданим початком продовжіть розповідь, використовуючи лише односкладні речення (різних типів): 1) <i>Не спалося...</i> 2) <i>Задумаймося!</i> 3) <i>Борітеся - поборете!</i>	1
5.	Проведіть журналістське розслідування на тему « <i>Кам'янець – місто-музей?</i> ». Доберіть назву. Напишіть статтю, використовуючи різні типи складних речень мінімальної структури. У дужках зазначте тип речення.	2
6.	Підготуйте повідомлення « <i>Тенденції порушення норм у сучасних масмедіа (на вибір: друкованих / телебачення / радіопередачах)</i> » (джерела вказувати обов'язково). Прокоментуйте <i>орфоепічні та акцентуаційні огріхи, словотвірні та морфологічні помилки, відхилення від синтаксичних норм граматичного зв'язку між сполучуваними словами та частинами складного речення.</i>	6

**Змістовий модуль 2
ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ (8 балів)**

№ з/п	ЗАВДАННЯ Складіть документи відповідно до вашого фаху	БАЛИ
1.	автобіографію / своє резюме	0,5
2.	характеристику товариша	0,5
3.	заяву про переведення на інше місце роботи / довідку про розмір Вашої стипендії	0,5
4.	наказ про відрядження студентів Zh1-B19 групи (3-х осіб) для участі в конкурсі знавців української мови імені Петра Яцика	0,5
5.	договір про умови праці / трудову угоду з роботодавцем	0,5
6.	доповідну записку на ім'я декана Вашого факультету	0,5
7.	пояснювальну записку з обґрунтуванням причини частих пропусків занять	0,5
8.	розписку, що залагоджує майнові претензії / доручення на певні фінансові операції	0,5
9.	скаргу на ім'я голови ОСББ (голови сільради та ін.)	0,5
10.	звіт про виконання доручення куратора групи	0,5
11.	оголошення про намір провести певний захід / запрошення на певний захід	0,5
12.	прес-реліз-анонс / інформаційний прес-реліз	0,5
13.	прес-реліз-новина	0,5
14.	протокол зборів трудового колективу Вашої групи / витяг з цього протоколу	0,5
15.	мотиваційний лист	0,5
16.	лист-відповідь / лист-запит	0,5

Студенти, які за результатами самостійної роботи отримали рейтинговий бал, що менший за 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що її не подали, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю (самостійна робота), ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота

Мета написання модульної контрольної роботи - виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок студентів з дисципліни.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Складається з відповіді на теоретичне питання (6 балів) та виконання 2 завдань практичного спрямування, за кожне з яких можна отримати максимально по 7 балів:

За перше питання бали нараховуються відповідно до таких критеріїв:

Бали за 1 і 2 (теоретичні) завдання нараховуються відповідно до таких критеріїв:

6 балів («відмінно»)	Студент виявляє глибокі фундаментальні знання теорії, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження; демонструє вміння наводити необхідні приклади у
--------------------------------	--

	нестандартних ситуаціях; викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.
5 балів («добре»)	Відповідь студента відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки „відмінно”, але при цьому студент допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Студент вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.
4 бали («задовільно»)	Студент виявляє знання і розуміння основних положень предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проект побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.
0-3 бали («незадовільно»)	Студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їхній зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Студент неспроможний виконати стандартні завдання навіть після навідних питань викладача.

При відповіді на 3 (практичне питання) звертається увага на таке:

7 балів («відмінно»)	8 балів («відмінно»)	Студент бездоганно володіє практичними вміннями і навичками; правильно виконує практичне завдання та обґрунтовує свою відповідь; послідовно здійснює аналіз; послуговується українською літературною мовою.
5-6 балів («добре»)	6-7 балів («добре»)	Відповідь студента відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки „відмінно”, але при цьому студент допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності здійснення аналізу та мовному оформленні висловлювання.
4 бали («задовільно»)	5 балів («задовільно»)	Студент виявляє окремі практичні вміння і навички, його пояснення неповні, він допускає неточності; не вміє обґрунтувати свої судження; допускає помилки в аналізі та мовному оформленні викладу.
1-3 бали («незадовільно»)	0-4 бали («незадовільно»)	Студент не володіє практичними вміннями і навичками, виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає суттєві помилки в аналізі та мовному оформленні викладу тощо.

Невиконання модульної контрольної роботи оцінюється 0 балів. Позитивну оцінку покращувати не рекомендовано.

Студенти, які за результатами виконання модульної контрольної роботи отримали рейтинговий бал, що менший за 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю (модульна контрольна робота), ліквідація якої є обов'язковою.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ (екзамен, 40 балів)

Студенти, що не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю, допускаються до складання екзамену з навчальної дисципліни.

Рівень знань оцінюється:

«відмінно» – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«добре» – коли студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і

знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«**задовільно**» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«**незадовільно**» з можливістю повторного складання – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань;

«**незадовільно**» з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля – студент не дає правильної відповіді на питання, допускає грубі помилки, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні практичних завдань.

Оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Рейтинго ваоцінка з кредитног о модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендова ні системою ECTS статистичніз начення (у %)	Екзаменацій наоцінка за національно ю шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно
82-89	B (дуже добре)	25	добре
75-81	C (добре)	30	
67-74	D (задовільно)	25	задовільно
60-66	E (достатньо)	10	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)		

Студенти, що мають академічну заборгованість за результатами поточного / підсумкового контролю, зобов'язані зліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

До індивідуального навчального плану студента результати підсумкового рейтингу з навчальної дисципліни заносяться за умови, якщо студент не має академічної заборгованості та його рейтингова оцінка є більшою або рівною 60 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА

1. Сучасна українська літературна мова: Підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; За ред. О. Д. Пономарева. 2-ге вид., перероб. Київ: Либідь, 2001. 400с. (1991, 1998).
2. Сучасна українська мова. Лексикологія. Фонетика: підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В.В.Бондаренко та ін. Київ: Знання, 2010. 270 с.
3. Сучасна українська мова. Морфологія. Синтаксис: підручник / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. Київ: Знання, 2010. 374 с.
4. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. 2-ге вид., виправ. і доповнен. Київ: АЛерта. 2011. 696 с. (2012; 2014 й ін.).
5. Шеремета Н. П. Українська мова в засобах масової комунікації: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2015. 199 с.

ДОДАТКОВА

6. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: Посібник / За заг. ред. О. Сербенської. Львів: Світ, 1994. 152 с.
7. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ: Либідь, 1991. 254 с. URL: <http://yak-my->

hovorymo.wikidot.com/chekaty-dozhydaty-zhdaty-spodivatysya

8. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ: Рідна мова, 1998. 475 с.
9. Винницький В. Українська акцентна система: становлення, розвиток. Львів: Біблос, 2002. 576 с.
10. Вихованець І. Прийменникова система української мови. Київ: Наукова думка, 1980. 288 с.
11. Городенська К. Г., Кочукова Н. І., Куцак Г. М. Із найновіших рекомендацій щодо складних уживань в українській мові. Київ – Слов'янськ, 2006. 83 с.
12. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням : Навчальний посібник. Київ: Центр Учбової літератури, 2010. 624 с.
13. Дзюбенко Г. С. Особливості мови періодичних видань.*Наукові записки Інституту Журналістики. Електронна бібліотека Інституту Журналістики. Інтернет.* URL: <http://journalib.univ.kiev.ua>.
14. Єлісєвенко Ю. Культура і техніка мовлення в телерадіожурналістиці.*Слово і текст. Електронна бібліотека Інституту Журналістики. Інтернет.* URL: <http://journalib.univ.kiev.ua>.
15. Караванський С. Пошукуукраїнського слова, аборотьба за національне "Я". Київ: Академія, 2001. 233 с.
16. Культура мови на щодень / Н. Я. Дзюбишина-Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко та ін. Київ: Довіра, 2002. 170 с.
17. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 360с.
18. Мацюк З., Станкевич З. Українська мова професійного спрямування : Навчальний посібник. 2-е вид. Київ: Каравела, 2008.352с.
19. Пономарів О. Культура слова : Мовностилістичні поради: Навчальний посібник. 2-ге вид., стереотип. Київ: Либідь, 2001. 240 с. URL: <http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com/onomastyka>.
20. Пономарів О. Д. Сучасні проблеми мовної культури засобів масової інформації.*Журналістика і перебудова.* Київ, 1989.
21. Сербенська О. Культура усного мовлення: практикум: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ЦНЛ, 2004. 216 с.
22. Учїться висловлюватися / П. І. Білоусенко, Ю. О. Арешенков, Г. М. Віняр та ін. Київ: Радянська школа, 1990. 126 с.
23. Фарїон І. Д. Мовна норма: пошук істини (навчальне видання) : посібник. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2017. 256 с.
24. Хоменко І. В. Еристика. Мистецтво полеміки: Навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 192 с.
25. Шеремета Н. П. Українська мова за професійним спрямуванням : Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2016. 152 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ
ЛЕКСИКОГРАФІЧНИЙ КОРПУС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Алексїєнко Л. А., Козленко І. В. Граматичний словник українських дієслів: У двох томах. Т. 1. Київ, 1998. (А – О).
2. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова: Практичний словник-довідник. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Франка, 2005. 88 с.
3. Вартанов Г. І. Засоби масової інформації. Короткий словник термінів і понять / За ред. А. А. Чічановського. Київ: Грамота, 2005. 64 с.
4. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики : 253 000 [слів] / уклад. В. Т. Бусел [та ін.] ; голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : Перун, 2008. VIII, 887 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови : [250 000 сл. та словосполучень з дод. та доп.] / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ "Перун", 2009. 1736 с.
6. Віняр Г. М., Шпачук Л. Р. Словник новотворів української мови кінця ХХ століття. Кривий Ріг, 2002. Вип. 2. 180 с.
7. Волощак М. Неправильно-правильно: Довідник з українського слововживання : За матеріалами засобів масової інформації. 2 вид., доп. Київ: Просвіта, 2003. 160 с.
8. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : Словник-довідник Київ: Либідь, 1995. 192 с.
9. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В.М.Русанівського. Київ: Наукова думка, 1989.832 с.
10. Головащук С. І. Українське літературне слововживання. Київ: Вища школа, 1995.319с.

11. Городенська К. Граматичний словник української мови : Сполучники. Херсон: Вид-во. ХДУ, 2007. 340 с.
12. Горпинич В. О. Словник географічних назв України (Топоніми та відтопонімні прикметники): Близько 25 000 слів. Київ: Довіра, 2001. 526 с.
13. Горпинич В. О. Словник відтопонімних прикметників і назв жителів України (ойконіми, ад'ектоніми, катойконіми). Дніпропетровськ: ДНУ, 2000. 370 с.
14. Григораш Д. С. Журналістика у термінах і виразах. Львів: Вища школа, 1974. 296 с.
15. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. Київ: Знання, 2004. 367 с.
16. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. Словник паронімів української мови Київ: Освіта, 2008. 320 с.
17. Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови; Міжнародний фонд "Відродження". Львів : Фенікс, 1996. 223 с.
18. Дмитровський З. Є. Словник телевізійних термінів і понять. Львів: ЛНУ, 2001. 44 с.
19. Дмитровський З. Є. Термінологія зображальних засобів масової комунікації: Довідкове видання. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 216 с.
20. Довідник з культури мови / С. Я. Єрмоленко [та ін.]; ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Вища школа, 2005. 400 с.
21. Капелюшний А. О. Стилїстика й редагування: Практичний словник-довідник журналіста. Львів: ПАІС, 2002. 576 с.
22. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ: Укр.-канад. спільне підприємств. «Кобза», 1995. 472 с.
23. Коваль А. Крилате слово: Довідкове видання. Київ: Радянська школа, 1983. 222 с.
24. Коваль А. П. Спочатку було слово: Крилаті вислови біблійного походження в українській мові. Київ: Либідь, 2001. 312 с.
25. Коваль А. П., Коптілов В. В. Крилаті вислови в українській літературній мові : афоризми, літературні цитати, образні вислови. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Вища школа. Видавництво при Київському держ. ун-ті, 1975. 335 с.
26. Колоїз Ж. В. Тлумачно-словотвірний словник okazіоналізмів. Кривий Ріг, 2003. 168 с.
27. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Короткий словник перифраз / за ред. М. М. Пилинського. Київ: Радянська школа, 1985. 152 с.
28. Коломієць М. П., Регушевський Є. С. Словник фразеологічних синонімів Київ: Радянська школа, 1989. 200 с.
29. Кононенко І., Співак О. Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів / ред. І. Кононенко ; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. Київ: Вища школа, 2008. 344 с.
30. Кочерган М. Словник російсько-українських міжмовних омонімів. Київ: Академія, 1997. 400 с.
31. Лозова Н. Є., Фридак В. Б. Дзвона чи дзвону? або -а (-я) чи -у (-ю) в родовому відмінку: Словник-довідник. Київ: Наукова думка, 2007. 168 с.
32. Лучик А. А. Російсько-український та українсько-російський словник еквівалентів слова. Київ: Довіра, 2004. 495 с.
33. Мазурик Д. В. Нове в українській лексиці: Словник-довідник. Львів: Світ, 2002. 130 с.
34. Мацько Л. І. та ін. Російсько-український та українсько-російський словник: Відмінна лексика Київ, 1996. 495 с.
35. Нелюба А. Лексико-словотвірні інновації (1983-2003): Словник. Харків, 2004. 188 с.
36. Нелюба А., Нелюба С. Лексико-словотвірні інновації (2004-2006): Словник. Харків: Майдан, 2007. 144 с.
37. Новий російсько-український словник-довідник / С. Я. Єрмоленко, В. І. Єрмоленко, К. В. Ленець, Л. О. Пустовіт. Київ: Довіра. 1996. 797 с.
38. Новий словник іншомовних слів : близько 40 000 слів і словосполучень / Л. І. Шевченко [та ін.] ; ред. Л. І. Шевченко. Київ: Арій, 2008. 672 с.
39. Огієнко І. Український стилістичний словник: підручна книжка для вивчення української літературної мови; Інститут дослідів Волині. 2 вид. Вінніпег : [б.в.], 1978. 496 с.
40. Олійник І. С., Сидоренко М. М. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний тлумачний словник Київ: Радянська школа, 1991. 400 с.
41. Онуфрієнко Г. С., Таранова Н. В. Навчальний тлумачний словник лінгвістичних термінів / ред. Г. С. Онуфрієнко. Запоріжжя : [б.в.], 1998. 52 с.
42. Орфоепічний словник української мови: В 2 т. / Уклад: М. М. Пещак, В. М. Русанівський, Н. М. Сологуб, В. В. Чумак, Г. М. Ярун. Київ: Довіра, 2001.

43. Погрібний М. І. Словник наголосів української літературної мови. Вид. 2-е, випр. Київ: Радянська школа, 1964. 639 с.
44. Полюга Л. М. Повний словник антонімів української мови; НАН України, Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича. Мовно-інформаційний фонд. Вид. 4-е. Київ: Довіра, 2008. 510с.
45. Пономарів О. Фонема Г та Г': Словник і коментар. Київ: Видавничий центр "Просвіта", 1997. 40 с.
46. Російсько-український словник / За ред. д. філол. Наукова, проф. В. В. Жайворонка. Київ: Абрис, 2003. 1424 с.
47. Російсько-український словник іншомовних слів / Уклад. Т. П. Мартиняк; За ред. проф. А. П. Ярещенко. Харків: Прапор, 1999. 392 с.
48. Сікорська З. С. Українсько-російський словотворчий словник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Освіта, 1995. 256 с.
49. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей: Словник-довідник / За ред. В. М. Русанівського. Київ: Наукова думка, 1996. 333 с.
50. Словник гідронімів України / Укл. І. М. Желєзняк, А. П. Корепанова, Л. Т. Масенко та ін. Київ: Наукова думка, 1979. 781 с.
51. Словник іншомовних слів: 23 000 слів та термінологічних сполучень / Укл. Л. О. Пустовіт, С. І. Скопенко, Г. М. Сjuta, І. В. Цимбалюк. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.
52. Словник прізвищ: практичний словозмінно-орфографічний (на матеріалі Чернівеччини) / Гол. ред. Лук'янюк К.М.; Уклад: Бабич Н.Д., Колесник Н.С., Лук'янюк К.М. та ін. Чернівці: Букрек, 2002. 423 с.
53. Словник синонімів української мови : у 2 т. / А. А. Бурячок [та ін.] ; ред. кол. А. А. Бурячок [та ін.] ; НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні. Інститут української мови. Київ: Наукова думка, 2006 . Т. 1 : А-Н. [Б. м.] : [б.в.], 2006. 1028 с. ;Т. 2 : О-Я. [Б. м.] : [б.в.], 2006. 960 с.
54. Словник скорочень в українській мові / Уклад. Н.Д.Гула та ін.; Ред.-упоряд. В.В.Жайворонок, М. М. Фещенко; За ред. Л. С. Паламарчука. Київ: Вища шк. Головне вид-во, 1998. 512 с.
55. Словник сполучуваності слів української мови / найуживаніша лексика / І. П. Сахно, М. М. Сахно ; Дніпропетровський держ. ун-т. Дніпропетровськ : [б.в.], 1999. 539 с.
56. Словник термінології сучасної журналістики / уклад.: А. С. Попович, Л. М. Марчук ; за ред. А. С. Попович. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнко, 2010. 82 с.
57. Словник труднощів української мови /Д.Г.Гринчишин, А.О.Капелюшний, О.М.Пазяк та ін ; За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Радянська школа, 1989. 336с.
58. Словник української мови: В 11-ти т. / І. К. Білодід (гол. ред.) та ін. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 1-11.
59. Ставицька Л. О. Короткий словник жаргонної лексики української мови. Київ: Критика, 2003. 464 с.
60. Струганець Л. В. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 88с.
61. Сучасний фразеологічний словник української мови / Укл. А. П. Ярещенко, В. І. Бездітко, О. В. Козир, Н. Г.-Х. Немировська: Торсінг Плюс, 2010. 638 с.
62. Удовиченко Г.М. Фразеологічний словник української мови: В 2-х томах. Київ: Вид-во АН України, 1984. Т. 1. 304 с.; Т. 2. 384 с.
63. Українська мова: Енциклопедія / Редкол: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. Київ: Українська енциклопедія, 2000. 752 с.
64. Фразеологічний словник української мови: У 2 кн. / Укл. В. М. Білоноженко, В. О. Винник, І. С.Гнатюк та ін. Київ: Наукова думка, 1999. Т.І. 528с.; Т.ІІ. 984 с.
65. Шевченко Л.І., Сизонов Д.Ю. Нові слова та фразеологізми в українських мас-медіа : словник. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2019. Ч.2. 119 с.
66. Юрченко О.С., Івченко А.О. Словник стійких народних порівнянь. Харків: Основа, 1993. 176 с.
67. Яцимірська М. Сучасний медіатекст: Словник-довідник. Львів: ПАІС, 2005. 128 с.

Інформаційні ресурси

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ: Либідь, 1991. URL: <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/chekaty-dozhydaty-zhdaty-spodivatysya>
2. Лінгвістичний портал Mova.Info. URL: <http://www.mova.info>
3. Лінгвоцид (мововбивство). URL: <http://lingvocyd.narod.ru>
4. Незалежний культурологічний часопис «Ї». URL: <http://www.ji.lviv.ua/index.htm>
5. Новітня термінологія у українській мові. URL: http://hosting.gotdotnet.ru/words_ua/
6. Освітній портал .URL: <http://www.osvita.org.ua/iresource/?cmd=cat&num=4&ctg=25>
7. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навчальний посібник. 2-ге вид., стереотип. Київ:

Либідь, 2001. 240с. URL: <http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com/onomastyka>.

8. Томан І. Мистецтво говорити / [пер. з чес.]. Київ: Політвидав. України, 1986. 223с. URL: http://dere.com.ua/library/boyovi_balakuny/toman_1.shtml.

9. Українська мова в Інтернеті. URL: <http://www.novamova.com.ua>

10. Українська мова: Енциклопедія. URL: <http://www.litopys.narod.ru/ukrmoiva/um113.htm>

11. Уроки державної мови. URL: <http://mova.kreschatic.kiev.ua>

12. ЧакЄ.Д. Чи правильно ми говоримо. URL: <http://chak-chy-pravylnno-my-hovorymo.wikidot.com/m>

13. Я розмовляю українською. URL: <http://www.arkas-proswita.iatp.org.ua>

Електронні словники

1. «Словники України» on-line. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

Словник має три закладки: Словозміна, Синонімія, Фразеологія.

2. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970 – 1980) в 11 томах. URL: <http://sum.in.ua/>

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови і ще понад 50 словників. URL: [Slovnyk.net. http://www.lingvo.ua/uk/Search/uk-uk?searchMode=Interpretations&fromSlovnyk=1](http://www.lingvo.ua/uk/Search/uk-uk?searchMode=Interpretations&fromSlovnyk=1)

4. Академічний тлумачний словник української мови на Лінгвістичному порталі mova.info. URL: <http://www.mova.info/Page.aspx?l1=62>

5. Словник іншомовних слів. URL: <http://www.jnsm.com.ua/ures/book/index.shtml>

6. Словники на сайті Розум org.ua. URL: <http://rozum.org.ua/index.php?a=index&d=18>

7. Словники на сайті Словопедія. URL: <http://slovopedia.org.ua/>

8. Термінологія телевізійної журналістики URL:

<http://www.franko.lviv.ua/lknp/mova/jur6/terminologia.htm&sa>

9. Український правопис URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>.